

Prieskum možností financovania projektov v energetike so zameraním na trh so zemným plynom

Abed Al-Zabidi¹, Denisa Al-Zabidi² a Samer Khouri³

A survey of financing possibilities of projects in energetics with emphasis to the market with natural gas

With the present expansion of globalization within economic competition of individual countries are stability and economic development inevitably bound with the term of energy, therefore also the natural gas. Presently, energy is still the most important factor of economic and social development.

The critical tempo of energy consumption, entering of new players on the energetic market, quick industrialization of Asian countries and accordingly growing difference between supply and demand, worries of depletion of the existing sources and worsening of our living environment are all worldwide global problems.

The subject of the presented paper is a survey of market with natural gas in Slovakia, possibilities of diversification of sources of natural gas, its transport and distribution with the emphasis to the possibilities of financing of projects in energetics.

Key words: natural gas, diversification of sources, financing of projects.

Úvod

Pri súčasnej expanzii globalizácie a v rámci hospodárskej súťaže jednotlivých krajín sú stabilita svetového hospodárstva i hospodársky rast neodmysliteľne spojené s pojmom energetické zdroje, teda aj so zemným plynom. I v súčasnosti sú zdroje energie najdôležitejším faktorom ekonomického a spoločenského rozvoja.

Kritické tempo spotreby energie, nástup nových spotrebiteľov na energetickom trhu, najmä rýchlo sa industrializujúcich ázijských krajín a s tým súvisiaci rozdiel medzi ponukou a rastom dopytu, obavy z celoplošného vyčerpania existujúcich zdrojov a v neposlednom rade zhoršujúce sa životné prostredie, sú celosvetovým globálnym problémom [1].

Predmetom predkladaného článku je prieskum trhu so zemným plynom na Slovensku, možností diverzifikácie zdrojov zemného plynu, jeho prepravy a distribúcie so zameraním na možnosti financovania projektov v tejto oblasti.

Slovenský trh so zemným plynom

Slovensko má v oblasti plynárenstva dlhodobú tradíciu. Disponuje jednou z najrozsiahljších distribučných sietí v Európe. Závislosť krajiny od dodávok zemného plynu je však na úrovni takmer 98 %.

Výstavbou tranzitného plynovodu v roku 1971 spolu so zásobníkmi zemného plynu je na Slovensku v súčasnosti zabezpečená kapacitná sebestačnosť štátu. Z pohľadu bezpečnosti dodávok je Slovensko významným prepravcom a predstavuje spoľahlivú a bezpečnú prepravnú cestu, ktorou sa ruský zemný plyn prepravuje do štátov strednej a západnej Európy. Približne 20 % spotreby EÚ prechádza práve cez Slovensko. Cez územie SR sa za rok prepraví do 90 miliárd m³ plynu, čo je zároveň dôležitým momentom v oblasti bezpečnosti dodávky plynu. V budúcnosti sa predpokladá ďalší rozvoj tejto prepravnej sústavy, nakoľko je možné zvýšiť jej kapacitu pri relatívne nízkej úrovni investícií (v porovnaní s novými cestami) [3].

Pokiaľ ide o domáce zdroje plynu, vychádza sa z tej skutočnosti, že v budúcnosti zostane podiel domácich zdrojov plynu relatívne nízky, čo ale neznamená, že tieto zdroje sa nebudú využívať. Ich využívanie je podmienené ekonomickou efektívnosťou ich ťažby.

Dodávky plynu v rámci EÚ sú zabezpečené dlhodobými kontraktmi. Ich zachovanie je nevyhnutné pri plánovaní dodávateľskej a prepravnej kapacity plynárenských spoločností.

¹ Ing. *Abed Al-Zabidi*, Ústav podnikania a manažmentu, Fakulta BERG Technickej univerzity Košice, Park Komenského 19, 040 01 Košice, abed.al-zabidi@tuke.sk

² Ing. *Denisa Al-Zabidi*, Katedra podnikania a manažmentu, Fakulta BERG Technickej univerzity Košice, Park Komenského 19, 040 01 Košice, denisa.al-zabidi@tuke.sk

³ Ing. *Samer KHOURI, PhD.*, Ústav geodézie, kartografie a geografických informačných systémov, Fakulta BERG Technickej Univerzity Košice, Park Komenského 19, 040 01 Košice, samer.khouri@tuke.sk
(Recenzovaná a revidovaná verzia dodaná 30. 5. 2009)

Pri rozhodovaní o zabezpečení dodávok plynu z iných zdrojov alebo novými dopravnými cestami, je významným faktorom cena zemného plynu t.j. ekonomická výhodnosť dodávok plynu z diverzifikovaného zdroja. Riešenie diverzifikácie dodávok plynu sa posudzuje v dvoch rovinách, technickej a komerčnej. SR má záujem participovať na projektoch, ktoré riešia alternatívne možnosti dodávok plynu pre krajiny Európy. Preto je aj pre plynárenský trh SR účelné hľadanie možností využitia projektov výstavby takýchto plynovodov. [2]

V súvislosti s prípravou novej legislatívy EÚ, ktorej cieľom je vytvorenie minimálneho spoločného štandardu pre bezpečnosť dodávok, je nevyhnutné doriešiť pôsobnosť a zodpovednosť jednotlivých účastníkov trhu so zemným plynom a zabezpečiť, aby bola v špecifických prípadoch dodávka zemného plynu zabezpečená najmä pre domácnosti, príp. pre menšie podniky, ktoré nemajú možnosť urýchlene zmeniť energetický zdroj.

V apríli 2000 spracovalo Ministerstvo hospodárstva SR koncepciu reštrukturalizácie a transformácie plynárenstva SR, v ktorej sa okrem iného analyzovali a formulovali [4]:

- základné aspekty reštrukturalizácie pričom „návrh predpokladal zachovanie vertikálne integrovaného podniku vo forme akciovej spoločnosti s divizionálnym členením alebo holdingovou formou“,
- možnosti privatizácie, pričom do úvahy prichádzal priamy predaj strategickému investorovi (resp. konzorciu investorov), predaj na burze cenných papierov, prípadne vzájomná kombinácia týchto foriem.

Materiál vzala vláda SR na vedomie a schválila privatizáciu 49 %-ného podielu Slovenského Plynárenského Priemyslu, a.s., (SPP a.s.) súčasne s transformáciou na akciovú spoločnosť.

Od 1. januára 2005 sa všetci odberatelia plynu okrem domácností „stali oprávnenými odberateľmi a majú možnosť výberu dodávateľa plynu. Od 1. júla 2007 sa oprávnenými odberateľmi stali aj domácnosti. Od tohto termínu sa preto predpokladá 100 % legislatívne otvorenie trhu [6]. V súčasnom období majú noví dodávatelia zabezpečené zákonné podmienky pre vstup na trh. Stupeň otvorenia trhu predstavuje podiel oprávnených odberateľov na celkovom počte odberateľov. V roku 2006 dosahoval 4,47 %, pričom podiel oprávnených odberateľov na celkovej spotrebe činil 73,52 %. V skutočnosti žiaden odberateľ plynu nezmenil dodávateľa plynu. Preto možno konštatovať, že aj napriek vytvoreným legislatívnym podmienkam, nie je trh so zemným plynom reálne otvorený.

Podnikom s najväčším podielom na slovenskom trhu so zemným plynom je SPP, a.s. Bratislava. Predaj zemného plynu v SR v roku 2006 predstavoval 6,283 mld. m³. V segmente veľkoobderateľov a maloobderateľov bol zaznamenaný mierny rast spotreby na úrovni 2,8 % (resp. 2,4 %). Pri domácnostiach došlo k poklesu spotreby o približne 9,4 % oproti roku 2005. Hlavnou príčinou bola cena plynu pre odberateľov v domácnosti. Jeho vyššia cena naďalej zvýhodňuje iné palivá, ako sú napr. uhlie či drevo [3].

Na Slovensku pôsobia na trhu s plynom v skutočnosti okrem „areálových“ prevádzkovateľov sietí a dodávateľov plynu právne oddelené subjekty SPP, a.s., SPP – preprava, a.s. – od 1. 1. 2008 už pod názvom Eustream, a.s. a SPP – distribúcia, a.s., ktoré vlastnia a prevádzkujú prepravnú a distribučnú sieť zemného plynu. SPP, a.s., je zároveň jediným skutočným dodávateľom plynu na Slovensku.

Doterajšia prax ukazuje, že iba právne oddelenie jednotlivých činností – prepravy plynu a distribúcie plynu a tým vytvorenie transparentného a nediskriminačného prostredia, nemusí byť dostatočné pre vznik skutočne otvoreného trhu s plynom, ale zrejme budú potrebné ďalšie opatrenia aj mimo rámca oddelenia činností, pričom cestou k efektívnemu trhu nie je len unbundling, ale aj efektívna regulácia, resp. iné opatrenia. Podmienkou je existencia stabilného transparentného regulačného rámca s dlhodobou garanciou, ktorý uľahčí potrebné investície a zabezpečí skutočnú hospodársku súťaž. Transparentný a nediskriminačný prístup k uskladňovacím kapacitám a ďalší rozvoj trhu s uskladňovacími kapacitami sú nevyhnutnou súčasťou liberalizovaného trhu s plynom.

Očakávané úsporné opatrenia domácností a firiem sú určitým predpokladom poklesu spotreby z dôvodu zvýšenia energetickej efektívnosti. Celková spotreba by však tieto negatívne trendy mala čiastočne vykryť rastom produkcie nových zahraničných investorov, teda hlavne rastom HDP.

Do roku 2013 je predpoklad spotreby plynu maximálne na dnešnej úrovni. Do roku 2030 by mala spotreba mierne rásť, nie však výrazne. Podiel zemného plynu na primárnych energetických zdrojoch by do roku 2013, resp. 2030 mal mierne klesnúť, avšak stále by mal byť nad priemerom EÚ. Tendencia spotreby zemného plynu je vyčíslená v tabuľke 1.

Tab. 1. Predpoklad spotreby zemného plynu v SR s cieľovým rokom 2008 a s výhľadom do roku 2030.
Tab. 1. Prediction of natural gas consumption in SR with target year 2008 and perspective till 2030.

Rok	2008	2010	2020	2030
Celková spotreba [mld. m ³]	6,3	6,9	7,1	7,4

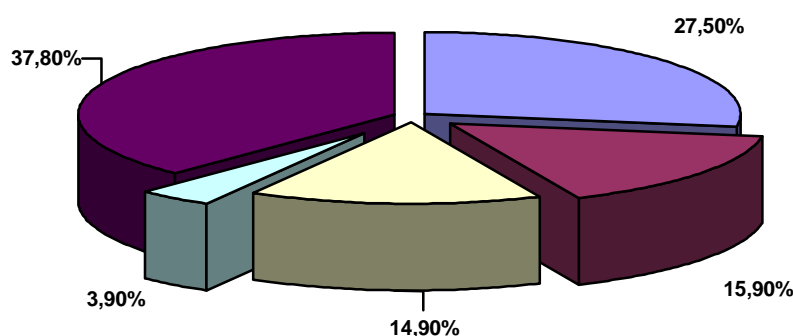
Zdroj: Ministerstvo hospodárstva SR

Svetové zásoby zemného plynu

Vzhľadom na skutočnosť, že domáca ťažba zemného plynu (Viedenská panva, Východné Slovensko), predstavuje len málo významné objemy z celkovej spotreby plynu, je Slovensko odkázané na jeho dovoz, ktorý v súčasnosti predstavuje 98 % spotreby. V súvislosti s geografickou polohou SR, rozložením významných zásob plynu a existujúcimi prepravnými cestami z Ruskej federácie je celkový import realizovaný na základe dlhodobej zmluvy s Gazexportom, dcérskej spoločnosti Gazprom.

Podľa predbežných analýz EÚ sa v roku 2030 očakáva nárast dodávok zemného plynu zo súčasných 500 mld. m³ v 2006 na 740 mld. m³.rok⁻¹, pričom možno očakávať pokles ťažby v EÚ-25 takmer o 100 mld. m³.rok⁻¹ v roku 2030 [3].

Odhad zásob zemného plynu pre Európu je 6 triliónov m³ (Severné more), oblasť Stredného Východu 72,1 triliónov m³, Euroáziu (predovšetkým RF) 58 triliónov m³ a Afriku 14,4 triliónov m³. Z uvedených čísel je zjavné, že v budúcnosti budú pre zásobovanie EÚ zemným plynom zohrávať dodávateľia mimo EÚ stále väčšiu úlohu.

Obr. 1. Svetové zásoby plynu.

Fig. 1 The worldwide stock of natural gas.

Zdroj: Stratégia energetickej bezpečnosti SR (MH SR).

Diverzifikácia zdrojov zemného plynu

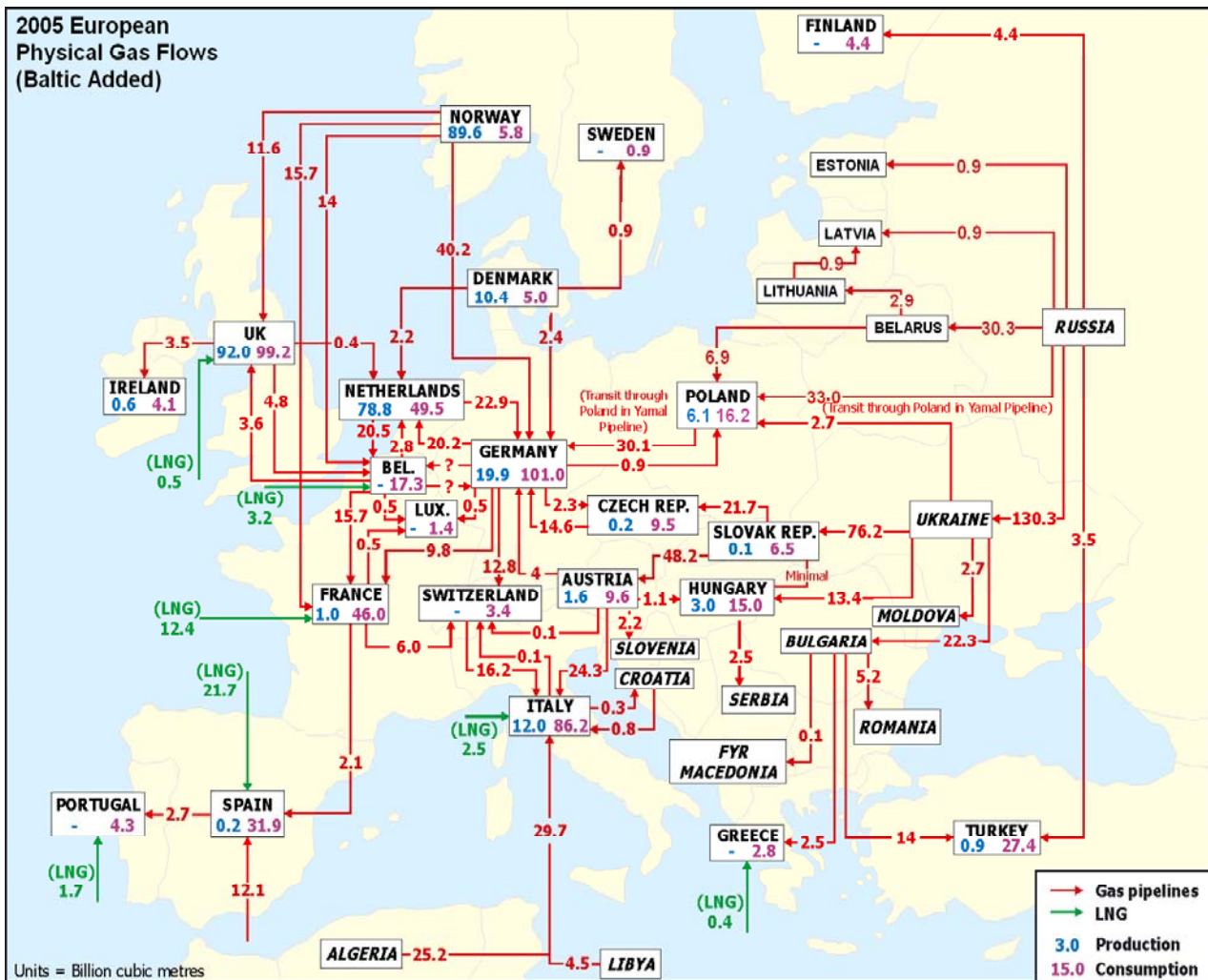
Cieľom diverzifikácie zdrojov na európskej i národnej úrovni je znížiť stupeň závislosti od jednotlivých dodávateľov, čo by malo prispieť ku konkurencii v oblasti dodávky plynu, ako aj zvýšeniu miery bezpečnosti dodávky, hlavne z pohľadu riešenia situácie v prípade výpadku jedného zdroja.

Z hľadiska vnútorného trhu Slovenska sú možnosti pre diverzifikáciu zdrojov zemného plynu zatiaľ limitované. V súčasnosti je technicky možné dovážať plyn cez západné hranice z Rakúska a Českej republiky. Z východu sa javia možnosti dovozu plynu zo štátov strednej Ázie. Na prepravu plynu z Ruskej federácie je možné využiť tiež trasu cez Bielorusko, Poľsko – Jamal. Uvedená možnosť je však podmienená vybudovaním prepojenia do HPS Veľké Kapušany. Tento zdroj však opäť nebude znamenať zásah do štruktúry dodávateľov a treba vyhodnotiť ekonomickú efektívnosť takéhoto projektu. Z pohľadu potrieb Slovenska môžeme za hlavné zdroje zemného plynu považovať:

- Ruskú federáciu,
- Severnú Európu (najmä Nórsko),
- Kaspickú oblasť a stredný Východ,
- Severnú Afriku.

Na výber dodávateľov a možnú diverzifikáciu zdrojov by mohol mať vplyv i tzv. Gas OPEC. Napriek tomu, že producenti zemného plynu popierajú vytvorenie takejto organizácie, v súčasnosti existujúce Fórum krajín vyvážajúcich plyn – Gas Exporting Countries Forum – vyvoláva obavy, že sa z neho sformuje kartel podobný kartelu OPEC. Fórum je neformálne združenie hlavných svetových producentov zemného plynu, ktoré zatiaľ nemá pevnú členskú základňu, ani stanovky, ale zintenzívnené rozhovory predstaviteľov krajín disponujúcich najväčšími ťažobnými kapacitami vyvolávajú obavy z malého rokovacieho priestoru odberateľov pri kontrahovaní cien plynu v blízkej budúcnosti.

Fyzické toky plynu v Európe, s uvedením objemov tokov plynovodmi medzi jednotlivými štátmi, objemov ťažby plynu a spotreby plynu v jednotlivých štátoch, sú uvedené na obr. 2.

Obr. 2. Schéma tokov zemného plynu.
 Fig. 2. The scheme of natural gas flow.
 Zdroj: www.berr.gov.uk/files/file49485.pdf

Preprava zemného plynu

SR zohrala v posledných desaťročiach kľúčovú úlohu v otázkach bezpečnosti dodávok plynu do Európy a existujú predpoklady na to, aby si významnú pozíciu pri zabezpečovaní bezpečnosti dodávok, predovšetkým z ložísk na území Ruskej federácie a krajín stredoázijskej oblasti, udržala.

Uplatnenie na trhu tranzitných prepravných kapacít v budúcnosti možno nájsť vo flexibilnom nasadzovaní náhradných kapacít pri odstávkach iných plynovodov, v ponuke nového sortimentu prepravných služieb, v spojení s inými časťami plynárenskej infraštruktúry na príslušnom území (podzemné zásobníky) a v neposlednom rade pri vývoze plynu z nových zdrojov mimo územia RF. V tejto súvislosti bude dôležitý politický a ekonomický vývoj Ukrajiny. Technická kapacita prepravnej siete predstavuje približne 94 mld. m³ [3].

Tab. 2. Vývoj objemu prepravovaného plynu a zaťaženie prepravnej siete.
 Tab. 2. The trends in volume of transported gas and load of transport networks.

Rok	2002	2003*	2004	2005	2006
Preprava (mld. m ³)	70,4	72,7	82,7	81,3	73,8

* do roku 2003 označujú hodnoty objemu prepravy cez tranzitnú sústavu

Vzhľadom na monopolistický systém plynárenského priemyslu v Ruskej federácii bude pozícia SR v oblasti dodávok plynu na domáci a európsky trh v strednodobom horizonte determinovaná strategickými projektmi spoločnosti Gazprom. Z nich predovšetkým plynovodom Jamal, plynovodom Nord Stream a plynovodom Blue Stream.

Plynovodom Jamal je od roku 2000 prepravovaný plyn predovšetkým do Nemecka a severozápadnej Európy v objeme cca 15 mld. m³ pri celkovej kapacite necelých 30 mld. m³, s možnosťou výstavby, tzv. druhej línie s rovnakou kapacitou.

Projekt plynovodu Nord Stream, s ktorého výstavbou sa v súčasnosti začína, má projektovanú kapacitu 55 mld. m³. Po začatí prevádzky plynovodu Jamal zaznamenala prepravná sieť spoločnosti Eustream, a.s., korešpondujúci pokles prepravy pre nemeckých klientov, pričom po dokončení plynovodu Nord Stream sa dá očakávať ďalšie výrazné zníženie prepravy pre spoločnosť Gazprom Export. Toto obdobie možno odhadnúť na roky 2011 až 2013. Zároveň sa dá predpokladať určité posilnenie prepravy smerom na trh Talianska a južnej Európy všeobecne.

Vzhľadom na existujúce prepravné záväzky užívateľov siete Eustream, a.s., však možno bezpečnosť dodávok plynu na Slovensko z ukrajinskej hranice v horizonte nasledujúcich desiatich rokov hodnotiť ako dostatočnú. V tomto kontexte má mimoriadny význam legislatívna podpora dlhodobých prepravných a dodávkových zmlúv, ako tradičnej základne plynárenstva v oblasti s jedným dominantným zdrojom plynu. Z hľadiska medzinárodného postavenia je prvoradým záujmom SR udržať si množstvo prepravovaného plynu cez naše územie a tým si posilniť pozíciu významného partnera v oblasti bezpečnosti dodávok ropy a plynu pre Európu.

Distribučné siete

Distribučné siete, obdobne ako prepravné siete, majú postavenie tzv. prirodzených monopolov, pričom energetická legislatíva musí zabezpečiť všetkým účastníkom trhu s plynom na dostatočnej úrovni rovnaké práva pokiaľ ide o prístup k týmto zariadeniam. Hospodárska súťaž sa v rámci jednotného trhu s plynom uskutočňuje na trhu dodávky plynu. Z hľadiska hospodárnosti, stability, bezpečnosti a spoľahlivosti dodávok plynu je potrebné, aby sa predovšetkým zabezpečilo efektívne využívanie existujúcich distribučných sietí. Investičné a prevádzkové náklady distribučnej siete musia byť zohľadnené v distribučných poplatkoch.

Úlohou prevádzkovateľa distribučnej siete je poskytovanie služieb distribúcie plynu na nediskriminačnom základe pre všetkých účastníkov trhu s plynom pri efektívnom využívaní existujúcich sietí a ich bezpečnom a spoľahlivom prevádzkovaní. Je nevyhnutné vytvoriť taký model prepojenia sietí, ktorý prevádzkovateľovi distribučnej siete umožní vykonávať zákonom uložené povinnosti [3].

Na plnenie zákonom vymedzených, špecifických úloh je z prevádzkovateľov distribučných sietí určený prevádzkovateľ distribučnej siete, ktorý je povinný plniť úlohy plynárenského dispečingu na Slovensku. Prevádzkovateľ distribučnej siete, ktorý je povinný plniť úlohy plynárenského dispečingu na vymedzenom území a ako predpokladaný subjekt zodpovedný za poskytovanie štandardu bezpečnosti dodávok zemného plynu pre kategóriu odberateľov v domácnosti, poskytuje v súčasnom modeli trhu s plynom podporné služby, ako súčasť služieb súvisiacich s distribúciou plynu.

Podzemné uskladňovanie zemného plynu a investície

Od druhej polovice 90. rokov minulého storočia prechádza trh podzemného uskladňovania v rámci EÚ významnými zmenami z dôvodu liberalizácie celého energetického odvetvia. Spolu s implementáciou GGSSO (Guidelines for Good TPA Practice for Storage System Operators), ktoré boli prijaté Skupinou Európskych regulátorov pre elektrinu a plyn, boli charakterizované hlavné body, resp. pravidlá podnikateľského prostredia pre podzemné uskladňovanie. [5]

Celková skladovacia kapacita v krajinách EÚ presahuje hodnotu 70 mld. m³, pričom objemy skladovacích kapacít v jednotlivých krajinách EÚ sa výrazne líšia. Celková kapacita podzemných zásobníkov v Nemecku, Francúzsku a Taliansku predstavuje viac ako 60 % skladovacej kapacity celej EÚ. Pokiaľ ide o región strednej Európy, skladovacie kapacity v Rakúsku, Maďarsku, Slovensku a v Českej republike sú dobre rozvinuté. V Rakúsku pokrývajú približne 33 %, v Českej republike 28 % a v Maďarsku 25 % ich ročnej spotreby zemného plynu. Súčasná celková kapacita podzemných zásobníkov v SR je 2,5 mld. m³, pričom pre slovenský plynárenský trh je využívaná kapacita v objeme 1,3 mld. m³. Navyše existujúci a noví prevádzkovatelia podzemných zásobníkov, ktorí vstupujú na trh, plánujú rozvoj ďalších nových uskladňovacích kapacít v SR pre slovenský aj medzinárodný trh [3].

Predpokladaný nárast dopytu po podzemnom uskladňovaní v jednotlivých krajinách EÚ je rozdielny. Zo zväčšujúcej sa závislosti EÚ na dodávkach plynu zo vzdialených krajín mimo EÚ sa dá predpokladať stabilný nárast dopytu po sezónnej skladovacej kapacite. Rastúci dopyt bude podporovaný postupnou

liberalizáciou trhu s plynom sprevádzanou zvýšeným dopytom po nových skladovacích službách, ako komerčných nástrojov (krátkodobé uskladňovanie, uskladňovanie v blízkosti obchodných centier so zemným plynom, atď.) [1].

Slovenská republika disponuje podzemnými zásobníkmi zemného plynu, ktoré sú situované v juhozápadnej časti krajiny a zohrávajú významnú úlohu pri vyrovnávaní sezónneho dopytu a odberov v čase špičky pre Slovenskú republiku a ďalšie európske krajiny. Predpoklady, aby členské krajiny EÚ postupne vytvárali rezervy zemného plynu s cieľom zabezpečenia dodávok plynu pre domácnosti na dva mesiace, by Slovensko splnilo už dnes, keďže v súčasnosti zásobníky dokážu pokryť približne 38 % ročnej spotreby plynu na území SR. Prevádzkovateľmi týchto zásobníkov sú spoločnosti NAFTA, a.s. a POZAGAS, a.s.

Z hľadiska bezpečnosti dodávok plynu a pre podporu funkčného liberalizovaného trhu so zemným plynom je účelné v budúcnosti na Slovensku vybudovať nové uskladňovacie kapacity. Náročnosť vybudovania týchto nových kapacít smeruje k možnosti využitia jednotlivých projektov týkajúcich sa financovania v oblasti energetiky.

Možnosti financovania projektov v energetike

V energetike je možnosť financovanie projektov z:

1. Prostriedky z medzinárodných programov:
 - o Finančný mechanizmus Európskeho hospodárskeho priestoru – Nórsky finančný mechanizmus.
2. Štrukturálne fondy EÚ (zo Stratégie energetickej bezpečnosti SR nevyplývajú finančné požiadavky na štátny rozpočet SR):
 - o Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (MH SR).
 - o Operačný program Životné prostredie (MŽP SR).
 - o Regionálny operačný program (MVRR SR).
 - o Operačný program Doprava (MDPT SR).
 - o Operačný program Informatizácia spoločnosti (Úrad vlády SR).
 - o Operačný program Výskum a vývoj (MŠ SR).
 - o Operačný program Vzdelávanie (MŠ SR).
 - o Plán rozvoja vidieka.
3. Komunitárne programy:
 - o Prostriedky EÚ na financovanie programov v rámci členských štátov EÚ (slúžia na prehlbovanie spolupráce a riešenie spoločných problémov členských krajín EÚ).
 - o Program pre konkurencieschopnosť a inováciu (Program ES Inteligentná energia – Európa, MŽP SR).
4. Bankové úvery:
 - o Banky zapojením vlastných zdrojov do financovania projektov v energetike podporia ciele Energetickej politiky SR.
5. Fond energetickej efektívnosti:
 - o Z prostriedkov fondu môžu byť financované niektoré projekty v energetike.
6. Európska banka pre obnovu a rozvoj (EBRD):
 - o Grant z medzinárodného fondu na podporu odstavenia Bohuníc.
 - o Úvery na projekty energetickej efektívnosti a na projekty obnoviteľných zdrojov energie (OZE).
7. Podporné programy pre projekty OZE a projekty energetickej efektívnosti:
 - o Financovanie uvedených aktivít je zadefinované v Stratégii vyššieho využitia OZE a v Koncepcii energetickej efektívnosti schválených vládou SR [3].

Záver

Zemný plyn patrí k palivám, ktoré sú základom fungovania ekonomiky väčšiny krajín vrátane Slovenska. Slovensko je chudobné na vlastné zdroje zemného plynu, preto je odkázané na jeho dovoz zo zahraničia, najmä z Ruskej federácie.

Slovenská republika ako plnohodnotný člen EÚ prijala rad spoločných pravidiel i záväzkov a opatrení. Únia ako celok je druhým najväčším spotrebiteľom a importérom energie vo svetovom hospodárstve. Hrozba, že práve energie môže byť najzávažnejším činiteľom, ktorý bude rozhodovať o prosperite a postavení ekonomických zoskupení i jednotlivých štátov vo svetovom hospodárstve predstavuje i pre EÚ výzvu, na ktorú reaguje a upravuje svoju energetickú bezpečnosť. Preto prijala celý rad strategických dokumentov, ktoré okrem diverzifikácie energetických zdrojov, majú zabezpečiť životaschopný vnútorný trh s energiami bez bariér, efektívnejšiu výkonnosť, využívanie obnoviteľných zdrojov.

Literatúra -References

- [1] Baláž, P.: Energia a jej vplyv na hospodársky rast vo svetovej ekonomike. *Sprint, Bratislava 2007.*
- [2] Energetická politika SR, *MH SR 2006.*
- [3] [Údaje](#) Ministerstva hospodárstva SR.
- [4] Koncepcia reštrukturalizácie a transformácie plynárenstva. Ministerstvo hospodárstva SR.
- [5] Smernica č. 2003/55/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom.
- [6] Zákon NR SR č. 656/2004 Z. z. o energetike.